

25. juni 2009

**Notat
om
kommunernes adgang til at tildele æresborgerskaber**

1. Baggrund

Statsministeriet har den 25. juni 2009 anmodet om et notat, der beskriver kommunernes adgang til at tildele æresborgerskaber, herunder tildeling af sådanne til udenlandske statsborgere. Baggrunden for anmodningen er ikke oplyst.

I det følgende vil kommunernes adgang til at tildele æresborgerskaber kort blive gennemgået.

2. Retsgrundlaget for kommunernes tildeling af æresborgerskab

Det antages, at kommunernes adgang til at tildele æresborgerskaber følger af grundlovens § 25. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"Kongen meddeler dels umiddelbart, dels gennem vedkommende regeringsmyndigheder sådanne bevillinger og undtagelser fra lovene, som enten ifølge de før 5. juni 1849 gældende regler er i brug, eller hvortil hjemmel indeholdtes i en siden den tid udgiven lov."

Det fremgår bl.a. af justitsministerens besvarelse af 10. marts 2000 af S 1765 vedrørende bestemmelsens anvendelsesområde, at der som eksempler herpå i dag kan nævnes "meddelelse af æresborgerskaber i kommuner uden for København...".

Det fremgår videre af besvarelsen, at det er en betingelse for at falde inden for bestemmelsens anvendelsesområde, at den pågældende type af bevilling er i brug, dvs. at den fortsat anvendes i dag. Hvis eksempelvis meddelelse af æresborgerskab går ud af anvendelse i en længere periode, kan denne bevillingstype således ikke genoptages med henvisning til § 25.

Der henvises i besvarelsen til Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, redigeret af Henrik Zahle, 1999. Tilsvarende fremgår af Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, redigeret af Henrik Zahle, 2006.

Ifølge de nævnte bøger er Københavns Kommune undtaget fra bestemmelsens anvendelsesområde, idet der er en særlig hjemmel i forhold til denne kommunes tildeling af æresborgerskaber. Ministeriet er ikke umiddelbart bekendt med denne.

3. Kan der opstilles særlige betingelser for tildeling af æresborgerskaber?

Det antages i ministeriets praksis for tildeling af æresborgerskaber, jf. pkt. 4, at der ikke må knytte sig rettigheder, som er i strid med lovgivningen, til tildelingen

af et æresborgerskab. Det kan hertil bemærkes, at en evt. udnævnelse ikke må være i strid med andre regler.

I den forbindelse kan nævnes, at kommunalfuldmagtsreglerne indebærer visse begrænsninger for kommunernes tildeling af æresborgerskaber.

Som udgangspunkt skal de opgaver, som en kommune kan påtage sig inden for kommunalfuldmagtsreglernes rammer, således være geografisk afgrænset til den pågældende kommunes område (det såkaldte territorialprincip), ligesom opgaverne skal have tilknytning til det kommunale fællesskab.

Efter kommunalfuldmagtsreglerne kan en kommune endvidere ikke udtale sig om udenrigspolitiske forhold, idet denne opgave henhører under staten. En kommune kan således ikke erklære sig som "atomvåbenfri zone" eller træffe beslutning om sanktioner mod andre lande.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at ministeriets praksis vedrørende æresborgerskaber omfatter en række tilfælde, hvor den pågældende æresborger på tidspunktet for tildelingen ikke havde bopæl i kommunen. I alle tilfælde har den pågældende dog enten tidligere boet i kommunen eller konkret haft betydning for kommunen.

Vurderingen af, hvorvidt en kommune lovligt vil kunne udpege f.eks. en bestemt udenlandsk statsborger som æresborger, vil således afhænge af en konkret vurdering, hvori det bl.a. må inddrages, hvorvidt tildelingen indeholder en udenrigspolitisk tilkendegivelse.

4. Proceduren for tildeling af æresborgerskab

For så vidt angår selve beslutningen om tildeling af æresborgerskab kan der ikke stilles krav om, at beslutningen om udnævnelse skal vedtages med enstemmighed eller med kvalificeret flertal i kommunalbestyrelsen. Det er således tilstrækkeligt, at afgørelsen træffes ved almindeligt stemmeflertal.

Sager om tildeling af æresborgerskab kan forelægges Indenrigs- og Socialministeriet til godkendelse. Der er dog intet krav herom.

Ved sådanne forelæggelser er det ministeriets faste praksis at meddele forudsat at der ikke er grund til at antage, at de ovenfor nævnte betingelser ikke er opfyldt - at ministeriet ikke har bemærkninger til beslutningen om tildeling. Ministeriet har senest ved brev af 17. marts 2009 meddelt Herning Kommune, at det ikke havde bemærkninger til kommunens udnævnelse af en æresborger.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at det kommunale tilsyn i øvrigt vil kunne påse, om kommunerne overholder de betingelser, der følger af kommunalfuldmagtsreglerne.